

**การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการของสาขาอาหารและโภชนาการ
ในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร**
**THE PARTICIPATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND WORKPLACES OF FOOD
AND NUTRITION IN THE DUAL VOCATIONAL EDUCATION ADMINISTRATION
OF EDUCATIONAL INSTITUTION UNDER THE VOCATIONAL INSTITUTES OF BANGKOK**

อารยา ฉายชูวงศ์¹ อาณาจักร ทองทับ² และชัยวิชิต เชียรชนะ³
Araya Chaychoowong¹ Anajuk Thongtub² Chaiwichit Chianchana³

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 1 เมษายน 2566 วันที่แก้ไข 8 พฤษภาคม 2566 วันที่ตอบรับ 22 ธันวาคม 2566

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครและ 2) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ผู้จัดการของสถานประกอบการ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครสรุปผลการศึกษาได้จำนวน 25 ด้าน 1) ด้านการดำเนินการข้อตกลง MOU 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุม 3) ด้านการมีส่วนในการบริหาร 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก 5) ด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 6) ด้านความพึงพอใจในการมีส่วนร่วม

^{1,2} นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ อาจารย์ภาควิชาเทคนิคการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

^{1,2} PhD student of the Faculty of Technical Education at King Mongkut's University of Technology North Bangkok

³ Assoc.prof.dr., at department of Technical Education at King Mongkut's University of Technology North Bangkok

*Corresponding Author, E-mail: araya.ch@ovec.moe.go.th

ในการจัดการศึกษาร่วมกัน 7) ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 8) ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 9) ด้านการสอนแบบทฤษฎี 10) ด้านช่วงเตรียมการ 11) ด้านการสอนแบบออนไลน์ 12) ด้านแผนฝึกอาชีพ 13) ด้านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักเรียน 14) ด้านนักศึกษาเข้าเรียน 15) ด้านการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน 16) ด้านการประเมินผล 17) ด้านการพัฒนาด้านอาชีพของนักศึกษาฝึกงาน 18) ด้านการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน 19) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ 20) ด้านเตรียมความพร้อมในรายวิชาโครงการ 21) ด้านเทคนิคการสอน 22) ด้านข้อตกลงในการฝึกงาน ฝึกอาชีพ 23) ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 24) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ 25) ด้านทักษะของครูฝึก

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาได้ 7 ด้าน 1) ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู 3) ด้านบุคลากรเข้าฝึกอาชีพ 4) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน 5) ด้านการทำงาน 6) ด้านทักษะของครูฝึก 7) ด้านการทำแผนการฝึกร่วมกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม สถานศึกษา สถานประกอบการ การบริหารงานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี

Abstract

The objectives of the research were (1) to study the participation of educational institutions and workplaces in the dual vocational education administration of educational institutions under the vocational institutes of Bangkok and (2) to propose guidelines about the participation of educational institutions and workplaces in the dual vocational education administration of educational institutions under the vocational institutes of Bangkok as far as the experts were concerned. 8 of information group educational institution administrators 8 people, Bilateral supervisor, college, manager of the establishment Affiliated with the Bangkok vocational education institute. This

study was qualitative research methodology by using in-depth interviews semi-structured. Verify the data by using triangulation and analyze by content analysis. The result indicates that.

1. The participation of educational institutions and workplaces in the dual vocational education administration of educational institutions under the vocational institutes of Bangkok. The results of the study can be summarized in 25 points. (1) The implementation of the memorandum of understanding (2) Participation in the meetings (3) Participation in the administration (4) Participation in the selection (5) Participation in learning and teaching management (6) Satisfaction with participation in education management together (7) Online teaching management (8) Organizing training for teachers in workplaces (9) Theoretical teaching (10) Preparatory period (11) Online teaching (12) Career training plan (13) Participation in students selection (14) Student admission (15) Participation in curriculum development (16) Evaluation (17) Professional development of interns (18) Participation in learner development (19) Curriculum development to according with professional standards (20) Preparation for the project subjects (21) Teaching techniques (22) Internship agreements and vocational training (23) Participation in teaching and learning planning (24) Participation in media development (25) Trainer's skills

2. Guidelines for participation of educational institutions and workplaces in dual vocational education administration of educational institutions under the vocational institutes of Bangkok. the results of the study can be summarized in 7 points (1) Organizing training for teachers in

workplaces (2) Participation in teacher development (3) Personnel enter vocational training (4) Preparation before training (5) Working (6) Skills of trainers (7) Participation in making training plan.

Keywords: participation, educational institution, workplace, Dual vocational education administration

บทนำ

อุตสาหกรรมบริการนับเป็นอีกอุตสาหกรรมสำคัญของไทยที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในมิติต่างๆ อุตสาหกรรมบริการสามารถจำแนกออกได้อีกหลายกลุ่มธุรกิจ เช่น กลุ่มบริการสุขภาพ กลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กลุ่มบริการการศึกษา กลุ่มบริการทางวิชาชีพ ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวเนื่องกับการให้บริการทั้งสิ้น หนึ่งในธุรกิจสำคัญในอุตสาหกรรมบริการคือ ธุรกิจอาหารและภัตตาคาร ดังจะเห็นความเด่นชัดของธุรกิจอาหาร จากข้อมูลค่าตลาดธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยปีพ.ศ.2560 - 2561 ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่า 4 แสนล้านบาท และมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผสมกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่เพิ่มขึ้นทุกปี [2] ผลจากการขยายตัวของธุรกิจอาหารและบริการประกอบกับแนวโน้มการเติบโตของ ธุรกิจท่องเที่ยวที่ส่งผลดีต่อธุรกิจอาหารนั้น ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องพิจารณาการพัฒนาบุคลากรด้านการบริการ ในฐานะฟันเฟืองหนึ่งที่จะขับเคลื่อนธุรกิจอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพผู้ประกอบอาหารหรือ “เชฟ” เพื่อผลักดันให้ผู้ประกอบวิชาชีพเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานในธุรกิจอาหารได้ ในขณะเดียวกันกระแสการเรียนทำอาหารก็กำลังได้รับความนิยมจนเป็นกระแสที่สำคัญของโลก ทั้งความต้องการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะในครัวเรือนเพื่อนำไปประกอบธุรกิจอาหาร เพื่อเป็นงานอดิเรก หรือการเรียนเพื่อเปลี่ยนสายอาชีพก็ตาม แนวโน้มดังกล่าวส่งผลให้มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในสาขาอุตสาหกรรมบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการปฏิบัติการครัว ทั้งในระดับประกาศนียบัตร อนุปริญญา และระดับปริญญาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งในสถาบันที่สังกัดภาครัฐบาลและสถาบันของหน่วยงานเอกชน

ภายหลังจากปี พ.ศ. 2558 ที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน เพื่อเป็นรากฐานในส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นตลาดและฐานการ

ผลิตเดียวกัน (single market) และเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี [7] ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับอาเซียนหรือนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะชีวิตและวิชาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งการศึกษาถือเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะการศึกษาเป็นการสร้างคน เพื่อสร้างความเจริญให้กับประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม การบริการ และการเกษตรที่ทันสมัยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ขณะเดียวกันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของประเทศ ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในบางสาขา ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับสถาบันการศึกษา และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเร่งด่วน จึงจำเป็นต้องใช้กำลังคนหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี [3] ดังนั้นการจัดการศึกษาด้านอาชีพเป็นการผลิต กำลังพลให้มีฐานความรู้ในวิชาชีพ เป็นการส่งเสริมและฝึกฝนให้คนออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จึงเป็นการใช้พื้นฐานวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยการใช้ความรู้และความชำนาญ ในอันที่จะก่อประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งรู้จักนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ การที่ประเทศไทยจะแข่งขันกับประเทศอื่นได้นั้น อาชีวศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำประเทศไทยเข้าสู่การแข่งขันในโลกแห่งฐานความรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ เสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตและสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มีนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education) ในหมวด 1 มาตรา 6 ได้กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัด

การศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวិชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไป ประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และมาตรา 8 (3) ได้กล่าวว่าการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ [1] ดังนั้นการปฏิรูปการอาชีวศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตและภาคบริการ ทั้งในด้านการจัดการวิชาการ การใช้บุคลากรและทรัพยากรร่วมกัน [12] นิยามความร่วมมือว่าหมายถึง กระบวนการที่ภาคส่วนต่างๆ ซึ่งมีมุมมองต่อปัญหาที่ต่างกัน สามารถแสวงหาทางออก ร่วมกันการรวมกันเป็นพันธมิตร โดยการร่วมมือกันเป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เนื่องจากเป็นการรวมมุมมองทรัพยากร ทักษะความร่วมมือก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์การคิดร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์และเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาความคิดจะกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ โดยผ่านความร่วมมือ นอกจากนั้นความร่วมมือยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน ความร่วมมือกันจะแข็งแกร่งขึ้นหากหุ้นส่วนมีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะความคิดและประเภทของบริการ การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไป เป็นช่างฝีมือและเป็นช่างเทคนิคเต็มรูปแบบ สามารถประกอบอาชีพหรือเป็นผู้ประกอบการเองได้ และสนองความต้องการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ การวัดผลและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนในสถานศึกษาและอีกส่วนหนึ่งเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกช่างฝีมือที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการบริหารจัดการตามโครงสร้างการบริหารสถาบัน ประกอบด้วย สภาสถาบัน ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และความร่วมมืออาชีวศึกษา สำนักพัฒนากิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ อาชีวศึกษابัณฑิต ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา มีนายกสภาสถาบันกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีสถานศึกษา ทั้งหมด 2 วิทยาลัย คือ 1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา 331 ถนนบ้านหม้อ แขวง วังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 และ 2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี 182 ถนนจรัญสนิทวงศ์ 13 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600

จากแนวคิดและปัญหาความร่วมมือดังกล่าว จึงต้องมีความจำเป็นต้องศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป การขับเคลื่อนการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี และเพิ่มปริมาณผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งในการปรับภาพลักษณ์ (Re-branding) การจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการที่ได้มาตรฐาน ให้สนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ภาคอุตสาหกรรม อันเป็นการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการมีส่วนร่วม ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้นมีนักวิชาการทั้งชาวต่างประเทศ และชาวไทยได้ให้ ความหมายไว้ดังนี้

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2561 : 1-15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การตัดสินใจ และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2561 : 72) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมการพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชน หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นได้ทั้งวิธีการที่นำไปสู่การพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้วย

วันชัย โกมลละสุต (2561 : 70) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติมีส่วนในกระบวนการวางแผน การจัดการ การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียว หรือการนำเสนอความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้น อย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการ ดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ดำเนินการดังนี้

1. **กลุ่มผู้ให้ข้อมูล** ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ผู้จัดการของสถานประกอบการ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ดังนี้

- ผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา มาไม่น้อยกว่า 2 ปี มีความรู้ในการจัดการระบบทวิภาคี

- รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ ที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มาไม่น้อยกว่า 2 ปี มีความรู้ในการจัดการระบบทวิภาคี

- หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ที่สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีความรู้ในการจัดการระบบทวิภาคี มาไม่น้อยกว่า 2 ปี

- ผู้จัดการของสถานประกอบการ ที่ทำความร่วมมือกับสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นสถานประกอบการที่มีศักยภาพรองรับนักเรียน นักศึกษา ในระบบทวิภาคี ไม่น้อยกว่า 2 คน มีครูฝึกที่ผ่านการอบรมครูฝึกในสถานประกอบการพร้อมใบประกาศ ไม่น้อยกว่า 2 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยการสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนที่ผู้วิจัยเลือกมาได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ผู้จัดการของสถานประกอบการ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน

4. **การตรวจสอบข้อมูล** ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 8 คน ประเด็นเดียวกัน ในช่วงเวลาต่างกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความเชื่อถือได้ ตรวจสอบและจัดหมวดหมู่แยกประเภทเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล แยกประเภทข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ ดังนี้

5.2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จาก แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึก โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ด้านแหล่งข้อมูล และด้านเวลา แล้ววิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการเก็บข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกัน

5.2.2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์มุ่งการพรรณนาวิเคราะห์ และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ โดยการสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนที่ผู้วิจัยเลือกมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ผู้จัดการของสถานประกอบการ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ดังข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบ เครือข่ายในการประสานงานร่วมกับสถานประกอบการ..” (Dir_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ผมรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการได้ดำเนินการในการจัดการศึกษาดังนี้ มีการบริหารจัดการร่วมกัน เช่น จัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ แบบทวิภาคีอย่างเข้มข้น ทำแผนการฝึกอาชีพ มีการประเมินผลหลักสูตรรายวิชา การนิเทศติดตามผู้เรียน ...” (Dep_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบ เครือข่ายในการประสานงานร่วมกับสถานประกอบการ วิทยาลัยได้สร้างความตระหนักให้เข้าใจถึงเรื่องระบบทวิภาคีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผู้บริหารสร้างความ

ตระหนักในการมีส่วนร่วมการสร้างความเข้าใจในการพัฒนาระบบทวิภาคี โดยการอบรมให้ความรู้ อบรมครูนิเทศก์และครูฝึกในสถานประกอบการ...” (Dve_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การสร้างความตระหนักให้เข้าใจถึงเรื่องระบบทวิภาคีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ส่งเสริมต่อผู้เรียน ...” (Dir_2 สัมภาษณ์ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ผมรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การดำเนินการจะเป็นการทำในรูปแบบของ คู่มือ และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ถึงจะไปสู่การสร้างระบบเครือข่ายและฐานข้อมูล เพื่อนำข้อมูลว่าวิเคราะห์และพิจารณาถ้ายังไม่เข้าใจ ควรจะมีการอบรมครูในเรื่องของการ ฝึกงาน ฝึกอาชีพ จึงจะทำให้ครูมีแนวปฏิบัติ และส่วนหนึ่งที่จะเป็นแนวปฏิบัติของ สถานศึกษา ถ้าถามว่าผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมให้ครูมีความรู้หรือไม่ ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้นำและมอบนโยบายมาให้ครูทุกท่านปฏิบัติในเรื่องของระบบทวิภาคีได้ จึง จะมีเรื่องการทำงานร่วมมือกับบริษัทต่างๆ ที่นักเรียน นักศึกษา ต้องไปฝึกงาน ฝึกอาชีพ ...” Dep_2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...สำรวจความต้องการของ สถานประกอบการก่อนเปิดสอน มีการประเมิน มาตรฐานวิชาชีพ ประเมินความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อผู้เรียน และผู้สำเร็จ การศึกษา...” (Dve_2 สัมภาษณ์ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ในช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา ทางผู้บริหารและวิทยาลัยต่างๆ จะมีการจัดฝึกอบรม บ่อยมากขึ้นให้สถานประกอบการ มีส่วนร่วมด้วยก่อนหน้านี้ สถานประกอบการไม่ได้มีส่วนร่วม ด้วยไม่มากนัก พอครูมีความรู้ความสามารถ เวลาติดต่อประสานงานจะรวดเร็ว จะเห็นจาก ช่วงที่ผ่านมาจะมีการประเมิน ครูจะมีแบบประเมินมาให้ทางสถานประกอบการประเมินและ มีการให้ความรู้กับสถานประกอบการ ระหว่างการฝึกงานของพนักงาน ครูจะเข้าไปนิเทศ ติดตามทางสถานประกอบการยินดีให้ครูเข้ามานิเทศ เพราะจะได้เข้ามาดูแลนักเรียน นักศึกษา ในการทำงานและให้กำลังใจ และการฝึกงานจะได้ราบรื่นกว่าปีก่อนๆ และไปใน ทิศทางที่ดีขึ้น...” (kfc_1 สัมภาษณ์ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ในส่วนของผู้บริหารมีส่วนร่วมกับครู ถ้ามองในมุมของสถานประกอบการ ที่ได้มี งานทำงานแบบ ทวิภาคีมานานจะมองว่ามีส่วนร่วมจริง แต่ไม่ได้ลงลึกหรือรายละเอียดที่ ชัดเจน คือ อาจจะเป็นการประสานงานโดยให้ครูไปจัดทำจัดเตรียมกันเอง แต่ไม่ได้ลงเข้ามา ดูข้อมูลว่าทุกอย่างเป็นไปตามระบบที่วางไว้จริงมากน้อยแค่ไหน แล้วก็ในส่วนเรื่องของความ

เข้าใจในระบบทวิภาคี ถ้าเทียบกับใน 2 ปีที่แล้ว คิดว่ามีมากขึ้นสำหรับในตัวของครู แต่จะมีประเด็นที่ว่ามีความชอบบริษัทใดเป็นพิเศษ จะมีเพียงเพิ่มไปเข้าร่วมกับสถานประกอบการนั้น จึงทำให้บริษัทหลายๆ แห่งที่เคยทำเครือข่ายแล้ว อาจจะหลุดออกไป หรือว่าได้จำนวนนักเรียน นักศึกษา หรือมีการทำแผนร่วมกันน้อยลง มีการพูดคุยกันน้อยลง จึงทำให้จำนวนนักเรียน นักศึกษา แต่ละบริษัทได้น้อยมันเลยมีผลทำให้บริษัทบ้างบริษัทออกไป ถามว่ามีส่วนร่วมไหม มี แต่อาจจะไม่ได้ในเชิงลึก...” (Minor_1 สัมภาษณ์ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566)

จากการสัมภาษณ์ โดยการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนที่ผู้วิจัยเลือกมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี และสถานประกอบการ 8 ท่าน ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ดังข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้ สามารถสรุปผลการศึกษได้ 25 ด้านดังนี้ 1. ด้านการดำเนินการข้อตกลง MOU 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุม 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก 5. ด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกันในการจัดการศึกษาร่วมกัน 6. ด้านความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน 7. ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 8. ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 9. ด้านการสอนแบบทฤษฎี 10. ด้านช่วงเตรียมการ 11. ด้านการสอนแบบออนไลน์ 12. ด้านแผนฝึกอาชีพ 13. ด้านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักเรียน 14. ด้านนักศึกษาเข้าเรียน 15. ด้านการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน 16. ด้านการประเมินผล 17. ด้านการพัฒนาด้านอาชีพของนักศึกษาฝึกงาน 18. ด้านการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน 19. ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ 20. ด้านเตรียมความพร้อมในรายวิชาโครงการ 21. ด้านเทคนิคการสอน 22. ด้านข้อตกลงในการฝึกงาน ฝึกอาชีพ 23. ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 24. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ 25. ด้านทักษะของครูฝึก

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์ โดยการสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนที่ผู้วิจัยเลือกมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี วิทยาลัย ผู้จัดการของสถานประกอบการ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 8 คน ตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ดังข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภามีส่วนร่วมในการประสานงานกับสถานประกอบการ เรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เนื่องจากสถานประกอบการมีความทันสมัยในเรื่องเครื่องมือการฝึกอาชีพ และตรงกับการทำงานที่แท้จริง สถานศึกษาจึงเข้าไปสำรวจห้องเรียนของสถานประกอบการ ห้องปฏิบัติการ ว่ามีความสอดคล้องกับรายวิชาหรือไม่ จากนั้นนำมาทำแผนการฝึกอาชีพ โดยครูนิเทศ และครูฝึกในสถานประกอบการจะต้องมีส่วนร่วมในการทำร่วมกัน ..” (Dir_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ในส่วนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา อยู่ในช่วงเตรียมการ เนื่องจากได้มีการประชุมร่วมกับสถานประกอบการเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยได้ทำข้อตกลงในการฝึกงาน ฝึกอาชีพ การจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกร่วมกัน การจัดสภาพห้องเรียนทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ เตรียมความพร้อมในรายวิชาโครงการ เพื่อจะร่วมกันผลิตผู้เรียนให้มีความสามารถทางด้านนวัตกรรม โดยนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน นำนวัตกรรมจากการทำงานมาทำโครงการวิจัย นวัตกรรมทางด้านอาชีพของนักเรียน นักศึกษา โดยร่วมกับครูของสถานศึกษา...” (Dep_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ควรจะมีการอบรมครูในเรื่องของการฝึกงาน ฝึกอาชีพ เพื่อให้ครูมีแนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานร่วมกับสถานประกอบการและจะได้เป็นแนวปฏิบัติของงานทวิภาคีในสถานศึกษา...” (Dve_1 สัมภาษณ์ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การพูดคุย หรือปรึกษาหารือกัน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับครู นักเรียน นักศึกษา แต่ก่อนความรู้จะไปถึงนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอนต้องเรียนรู้ก่อน เพราะครูผู้สอนเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญที่สุด ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา เพราะครูก็ต้องเป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารเข้าไปประสานกับสถานประกอบการ วิทยาลัยไม่ทราบว่าสถานประกอบการแห่งใดดีหรือไม่ แต่ครูที่อยู่ในสายงานหรือสายอาชีพจะมองออกว่าบริษัทนี้เป็นอย่างไร เหล่านี้และเป็นเครื่องมือของผู้บริหารที่ให้ครูเป็นกลไกในการขับเคลื่อน สร้างความตระหนัก และส่งเสริมสนับสนุน และต้องพร้อมไปกับครู และทำความเข้าใจกับสถานประกอบการให้สถานประกอบการ เข้าใจในจุดประสงค์ที่เราต้องเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ของสถานประกอบการ และควรมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน...” (Dir_2 สัมภาษณ์ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ได้ดำเนินการทำแบบสำรวจไปยังสถานประกอบการ เรื่องรายวิชาที่ทันสมัยหรือวิชาชีพปัจจุบันอะไรคือความต้องการ และสามารถนำมาทำโครงการและทำหลักสูตรร่วมกันได้ และตามนโยบายเมื่อปีก่อนๆ จะให้นักเรียน นักศึกษา ปวช.1 เข้าไปศึกษาดูงาน

ในสถานประกอบการ เข้ามาเรียนอาชีวะและจะไปทำอาชีพอะไรต่อ เพื่อที่นักเรียน นักศึกษา จะได้รับความชอบ และได้เห็นการทำงานงานจริงในสถานประกอบการ...” Dep_2 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ควรมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน จัดทำแผนการฝึก แผนการนิเทศ ร่วมกัน เพื่อให้ครูที่ได้สอนในรายวิชาชีพและเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับสถานประกอบการ และ ดำเนินการทำแบบสำรวจไปยังสถานประกอบการ อีกทั้งเรื่องรายวิชาที่ทันสมัยและตรงกับ ความต้องการของสถานประกอบการ หรือวิชาชีพปัจจุบันอะไรคือความต้องการ และ สามารถนำมาทำโครงการและทำหลักสูตรร่วมกันได้ และตามนโยบายเมื่อปีก่อนๆ จะให้ นักเรียน นักศึกษา ปวช.1 เข้าไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการ เข้ามาเรียนอาชีวะและจะ ไปทำอาชีพอะไรต่อ เพื่อที่นักเรียน นักศึกษา จะได้รับความชอบ และได้เห็นการทำงานงาน จริงในสถานประกอบการ...” (Dve_2 สัมภาษณ์ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ณ ปัจจุบัน แต่ละสถานประกอบการ เครื่องมือ อุปกรณ์ และอิเล็กทรอนิกส์ เปลี่ยนไป อย่างเช่น เรื่องของการเรียนออนไลน์จะมีการปรับตัว เวลาเรียนไม่ต้องเข้าไปนั่ง เรียนในห้องเสมอไป บางครั้งนักเรียน นักศึกษา มาทำงาน หรือต้องเดินทางยังสามารถ เรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ได้ รวมทั้งการส่งงานในรูปแบบออนไลน์ จะช่วยได้มากขึ้นซึ่ง แตกต่างจากสมัยก่อนที่จะต้องแบ่งวันแบ่งเวลา และจะต้องปรับตัวกับเทคโนโลยีได้มากขึ้น ได้มาฝึกที่สถานประกอบการ และได้สัมผัสกับเครื่องมืออุปกรณ์จริง และสามารถใช้อย่าง เต็มที่ เพราะการบริการของทางร้านต้องเป็นเลิศอยู่แล้ว และต้องผ่านอบรมแต่ที่มีขั้นตอนที่ แตกต่างกันไป และมีมาตรฐานที่เหมือนกัน จะต้องเรียนรู้ใช้เครื่องมือต่างๆ และคัดเลือก อุปกรณ์ที่ใช้มาตรฐานระดับโลก ที่สำคัญจะต้องมีการสอนการใช้เครื่องมือและมาตรฐาน ความปลอดภัยในอาหาร และในประเทศไทยจะต้องมีการสอบผู้สัมผัสและผู้ประกอบอาหาร จึงจะมีความรู้และสามารถใช้เครื่องมือได้ถูกต้อง ควรที่จะดำเนินการพัฒนาด้านครูใน สถานศึกษา ครูฝึกในสถานประกอบการร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนการ ออกฝึกงานจริง ...” (kfc_1 สัมภาษณ์ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ถ้าในส่วน of สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ถ้าของบริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) โดยหลักๆ แล้ว จะลงฝึกกับแบรนด์ที่เกี่ยวข้องกับอาหารไม่ว่าจะเป็น The Pizza, Sizzler, The Coffee Club ซึ่งถ้าวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา จะตอบโจทย์ของ The Coffee Club ที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากว่าได้อยู่ในครัว ไม่ว่าจะเป็นอาหารนักเรียน นักศึกษา ได้ลงมือปฏิบัติจริง และระบบการสอนของบริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) จะต้องมีการสอนก่อนทุกอย่าง จะมีการสอนก่อนที่จะลงมือฝึก ดังนั้น เรื่องของการทำและลงมือปฏิบัติจริงของ บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) จะตอบโจทย์ The Coffee Club เพราะจะได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงอุปกรณ์ที่จะแตกต่างจากวิทยาลัยๆ มีการให้นักเรียน นักศึกษา ได้ทำจริง และจะมีพี่เลี้ยงในการประกอบนักเรียน นักศึกษา ทุกแบรนด์ นักเรียน นักศึกษา จะไม่ได้ทำงานแค่อย่างเดียวและการทำงานได้หลากหลายจะเป็นใบเบิกทางใบหนึ่งที่ให้นักเรียน นักศึกษา เติบโตในสายงานได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำไปต่อยอดทำเป็นธุรกิจของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดร้าน เป็นต้น ดังนั้น ต้องสอนนักเรียน นักศึกษาให้เป็นมากกว่า 1 อย่าง จึงควรให้ครูในสถานศึกษาได้เข้ามาศึกษาดูงาน หรือเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ ทำแผนการฝึกร่วมกัน นิเทศก์ผู้เรียนพร้อมกัน...” (Minor_1 สัมภาษณ์ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566)

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานทวิภาคี และสถานประกอบการ 8 ท่าน เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ 7 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู 3. ด้านบุคลากรเข้าฝึกอาชีพ 4. ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน 5. ด้านการทำงาน 6. ด้านทักษะของครูฝึก 7. ด้านการทำแผนการฝึกร่วมกัน

ภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญ และอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาได้ 25 ด้าน 1) ด้านการดำเนินการข้อตกลง MOU 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุม 3) ด้านการมีส่วนในการบริหาร 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก 5) ด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกันในการจัดการศึกษาร่วมกัน 6) ด้านความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกัน 7) ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 8) ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 9) ด้านการสอนแบบทฤษฎี 10) ด้านช่วงเตรียมการ 11) ด้านการสอนแบบออนไลน์ 12) ด้านแผนฝึกอาชีพ 13) ด้านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักเรียน 14) ด้านนักศึกษาเข้าเรียน 15) ด้านการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน 16) ด้านการประเมินผล 17) ด้านการพัฒนาด้านอาชีพของนักศึกษาฝึกงาน 18) ด้านการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน 19) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ 20) ด้านเตรียมความพร้อมในรายวิชาโครงการ 21) ด้านเทคนิคการสอน 22) ด้านข้อตกลงใน

การฝึกงาน ฝึกอาชีพ 23) ด้านการวางแผนจัดการเรียนการสอนร่วมกัน 24) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ 25) ด้านทักษะของครูฝึกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Barbel, Matthias and Philipp (2014) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกอาชีพ ในประเทศเยอรมัน พบว่า การจัดระบบการฝึกอาชีพในสถานประกอบการและการจัดการศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน โดยเป้าหมายหลักของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคือ การช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุและพัฒนา ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความท้าทายทางวิชาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาได้ 7 ด้าน 1) ด้านการจัดอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครู 3) ด้านบุคลากรเข้าฝึกอาชีพ 4) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงาน 5) ด้านการทำงาน 6) ด้านทักษะของครูฝึก 7) ด้านการทำแผนการฝึกร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลือ ทองเหตุแก้ว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของ สถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู สถาน ประกอบการ เกี่ยวกับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ได้รับความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน และมีการนิเทศการฝึกงานของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ควรหาแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำประเมิน

และปรับปรุงหลักสูตร แผนการเรียน และแผนการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของ สังคม การพัฒนาครูนิเทศ ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาในการจัดหลักสูตรการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อพัฒนาวิชาชีพ การบริหารจัดการหลักสูตรเฉพาะของสถาน ประกอบการ และการส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าร่วมประชุมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนคุณภาพ ตรงกับความต้องการของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2565-2566**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ
- [2] กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). **ส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ**. กองข้อมูลธุรกิจ. ธุรกิจร้านอาหาร บทวิเคราะห์ธุรกิจประจำ เดือนกุมภาพันธ์ 2562. สืบค้น 23 มกราคม 2563, จาก <https://www.dbd.go.th> > download > Statistic > 2562
- [3] คมสัน รักกุลศล. (2560). **ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- [4] จีรพัส บพมาดย์ .(2563). **การวิจัยเส้นทางนวัตกรรมการศึกษาและการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาขั้นสูงในยุคใหม่**.วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3.
- [5] ชญาณิน สง่าเพ็ชร. (2560). **การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- [6] นิรุจน์ บุตรแสนลี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่
มุ่งเน้นประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- [7] นนทวรรณ ประเสริฐศรี. (2564). ผลของการมีส่วนร่วมในธุรกิจอาหารที่มีต่อการ
พัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์สาขาการปฏิบัติการครัวในสถาบันการศึกษาที่
เปิดสอนสาขาการปฏิบัติการครัวในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การจัดการ
มหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
- [8] บุญลือ ทองเกิดแก้ว. (2559). รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการบริหารการ
จัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา
ภาคกลาง 3. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- [9] สมพร ปานดำ.(2564). พัฒนาทักษะ เพิ่มทักษะและสร้างทักษะใหม่สิ่งสำคัญของคน
อาชีวศึกษาในโลกยุคปกติใหม่.วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการ
อาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
- [10] สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.
(2563).สมรรถนะบุคลากรในอนาคตสำหรับ 12 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (พ.ศ.
2563-2567).กรุงเทพมหานคร:กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม.
- [11] Barbel Furstenau, Matthias Pilz & Philipp Gonon. (2014). The Dual
System of Vocational Education and Training in Germany: What Can
Be Learnt About Education for (Other) Professions. Retrieved 25th
January 2020, from <https://bit.ly/341Nte8>.
- [12] Gray, B. (1989). Collaborating: Finding common ground for multiparty
problems. Sanfrancisco: Jossey-Bass.